Dobrovická muzea oslavila své 1. narozeniny

DOBROVICE MUSEUMS CELEBRATED THE 1ST BIRTHDAY

Muzeum cukrovarnictví, lihovarnictví, řepařství a města Dobrovice bylo pro veřejnost slavnostně otevřeno o víkendu 21.–23. května 2010 spolu se zahájením provozu revitalizovaného dobrovického náměstí. Během oslav navštívily muzea téměř dva tisíce návštěvníků, aby nahlédly do nově vzniklých expozic.

Expozice cukrovarnictví, lihovarnictví, řepařství a muzea města Dobrovice jsou rozděleny do tří hlavních prohlídkových okruhů:

I. *Historie a současnost cukrovarnictví, lihovarnictví a řepařství* zahrnující hlavní část expozice představovaných oborů s dobou trvání prohlídky cca 60 minut.
II. *Technika a technologie* – expozice technologie pěstování řepy a balení, historických zemědělských strojů a cukrovarnické a lihovarnické technologie; prohlídka cca 30 minut.
III. *Muzeum města Dobrovice* zahrnující expozici historie města a okolí s dobou trvání prohlídky cca 20 minut.

Obr. 1. Slavnostní otevření Dobrovických muzeí

Obr. 2. Prof. Pafko hovoří na setkání Učené společnosti J. V. Koštíře

Součástí všech nabízených okruhů je také návštěva expozice ve výstavním sále s možností shlédnutí filmu o výrobě cukru a lihu v Dobrovici. Od podzimu 2010 vždy po dobu podzimní cukrovarské a jarní lihovarské kampaně přibyl do nabídky sezónní prohlídkový okruh – exkurze do průmyslového závodu cukrovaru a lihovaru. Prohlídka trvá přibližně 90 minut a pro velký zájem je nutné se předem objednat.

Slavnostním otevřením však vlastně teprve všechno začalo… V červenci 2010 byly spuštěny internetové stránky muzeí (www.dobrovickamuzea.cz), které informují nejen o obsahu expozic a možnostech prohlídek, ale i o čilém kulturním životě, který muzea začala vést. Prvním velkým počinem byly 4. září 2010 „Cukrové slavnosti“. Ve spolupráci s Cukrárnou Dobrovice byla oživena tradice „Dobrovických řepánků“ – regionálních buchet s cukrovou řepou a mákem. O nich pojednává i jeden díl populárního pořadu „Toulavá kamera ochutnává Česko!“ natáčený v prostorách muzeí a dobrovického cukrovaru v prosinci 2010 a poprvé vysílaný 22. července 2011. Dobrovická muzea a Dobrovické řepánky se zapojily také do projektu „Jak chutná Boleslavsko“, jehož garantem je i pan Tomio Okamura.

Na Cukrových slavnostech se také poprvé před dětmi i dospělými objevily netradiční pohádkové bytosti – slečna Kostka Cukrová a Lízátko Lepivé, které po sladkém „Vánočním cukrování“ doplnil i dobrý duch Dobrovických muzeí Cukrovít ve tvaru cukrové homole.

Pro širokou veřejnost jsou v Dobrovických muzeích pořádány mnohé kulturní akce, proběhlo například novoroční setkání s operetou, odpoledne s lidovou i populární hudbou, koncert pěveckého sboru Dobrovan, beseda s promítáním o horách Pakistánu, v humorných ukázkách vystoupil známý imitátor Petr Jablonský aj.

Převážně pod záštitou společnosti Tereos TTD, a. s., se v muzeích konala celá řada setkání, konferencí, přednášek či oslav. Proběhlo zde např. jednání Učené společnosti profesora J. V. Koštíře, setkání bývalých zaměstnanců cukrovaru Dobrovice, tisková konference na téma biopaliv či oslavy výročí 180 let dobrovického cukrovaru – při této

Obr. 3. Reportérka Iveta Toušlová s Dobrovickými řepánky

Obr. 4. Z oslav 180. výročí dobrovického cukrovaru

příležitosti byla pokřtěna, čím jiným než cukrem, kniha D. Froňka „Dobrovické bílé zlato v proměnách času". Ve spolupráci s Řepařským institutem Semčice se zde uskutečnily semináře tradiční zimní školy pro pěstitele cukrové řepy společnosti TTD.

Rušno bývá nejen uvnitř muzeí, ale také na jejich dvoře – právě tam se konala hlavní část doprovodného programu při slavnostním otevření muzeí a téměř přesně rok poté – 19. května 2011 zde proběhl i doprovodný program oslav 180. výročí cukrovaru v Dobrovici. Cyklisté sem ve velkém počtu zavítali při 1. ročníku závodu „Lawi tour 2011", který měl v muzeích svou kancelář a zázemí. I letos v září, stejně jako loni, se na dvoře muzeí rozezní hudba při festivalu dechových hudeb „Fadrhonsova Dobrovice" a později velké parkoviště ozdobí historičtí automobiloví veteráni při tradiční „Svatováclavské jízdě".

I po otevření muzeí nadále dochází k obohacování a k obměnám expozic – spolupráce byla navázána se SOŠ a SOU Horky nad Jizerou, proběhlo doplnění expozice o další historické zemědělské stroje. Byla nově vytvořena příležitostná expozice představující letošní jubilanty – 180. výročí cukrovaru Dobrovice, 140. výročí cukrovaru České Meziříčí a 140. výročí lihovaru Chrudim. Na příští rok je plánováno připomenutí výročí šlechtitelské výzkumné stanice v Semčicích založené v roce 1912. K největším exponátům na kolejích na dvoře muzeí nově přibyl otevřený železniční vagon a vodní elfa na splachování řepy, která sloužila v cukrovaru Vrbátky. Muzeum města zkrášlily historické regionální kroje či výstava místního Sboru dobrovolných hasičů v městské galerii. Výrazná změna čeká v blízké době také lihovarskou část expozice, která bude obohacena exponáty z objektu bývalého mladoboleslavského lihovaru. Muzejní sbírky se začínají plnit i drobnějšími exponáty od soukromých osob.

Velkým lákadlem pro učitele a jejich žáky se od letošního jara staly dva speciální výukové programy pro školy. Během výukového programu *Pěstování a růst rostlin a jejich využití člověkem* pro 2.–4. třídu ZŠ se malí návštěvníci hravou formou vydávají na cestu za bílým zlatem a putují od semínka cukrové řepy k vyrobené kostce cukru. Při výukovém programu *Měření s různou přesností* pro 6.–8. třídu ZŠ zase zjišťují, o čem všem se pohádka „O veliké řepě" nezmiňuje – tedy co všechno dědeček musel vědět a udělat, než řepu zasel a poté, když ji sklízel. A sami si mnohé činnosti prakticky vyzkouší.

Obr. 5. Nové exponáty na kolejích: otevřený vůz a vagónová elfa

Obr. 6. Slečna Kostka Cukrová a dobrý duch Cukrovít

Obr. 7. Příležitostná expozice k výročí závodů Tereos TTD, a. s.

Obr. 8. Aktivity při výukovém programu Měření s různou přesností

Obr. 9. Ukázka dopravy v cukrovaru na modelové železnici

Dobrovická muzea mají otevřeno celoročně od úterý do neděle, v období říjen–prosinec také v pondělí, tedy všech sedm dní v týdnu, a to pro velký zájem o sezónní prohlídkový okruh do závodu cukrovaru a lihovaru. Možnost spojit prohlídku muzea s netradiční exkurzí přímo do výroby vítají nejen školy, ale i široká veřejnost. Od slavnostního otevření v květnu 2010 si vstupenku na některý prohlídkový okruh koupilo více než 8 000 návštěvníků. Mezi ně patří široká veřejnost – rodiny s dětmi, školní a zájmové skupiny, především kluby turistů, důchodců, zájezdy pořádané obcemi, jimž lze v případě zájmu prohlídku osladit objednanými řepánky. Dále pak přijíždí i veřejnost odborná – bývalí, ale i současní cukrovarníci, řepaři a lihovarníci jak v organizovaných skupinách, tak jednotlivě či studenti odborných vysokých škol.

Dobrovická muzea jako bezbariérový objekt uspořádala i speciální prohlídky pro mentálně či tělesně handicapované – opakovaně přijíždí se svými klienty Tyflocentrum či Centrum 83. Prohlídka muzeí se dokonce v listopadu 2010 stala součástí doprovodného programu festivalu „Slunce svítí všem“.

Opravdu rekordní zájem návštěvníků zažila Dobrovická muzea při malém provozním setkání sekce TT-ČSD Klubu modulové železnice Zababov na téma „Železnice a cukrovarnický průmysl“, kdy probíhala simulovaná ukázka skutečného provozu na železničních tratích ČSD a vlečce cukrovaru při kampani.

Dobrovická muzea se také prezentují na festivalech, odborných seminářích a především na veletrzích cestovního ruchu (Regiontour Brno 2011, Holiday World Praha 2011, Regiony ČR Lysá nad Labem 2011) či v médiích. Vidět byla například v Toulavé kameře, slyšet na Českém rozhlase a zmiňována byla v českých i zahraničních novinách a odborných časopisech (Zuckerindustrie, Die Zuckerrübenzeitung, Gazeta Cukrownicza, Sugar Producer). Není bez zajímavosti, že stavební společnost Metrostav provádějící rekonstrukci objektu přihlásila Dobrovická muzea do soutěže „Stavba roku 2010“ a projektantka rekonstrukce ak. arch. Vladimíra Axmannová do soutěže „Grand Prix architektů 2011“.

Muzeum cukrovarnictví, lihovarnictví, řepařství a muzeum města Dobrovice vzniklo díky obecně prospěšné společnosti, kterou založili zástupci společnosti Tereos TTD, a. s., (tehdy Cukrovary a lihovary TTD, a. s.) a města Dobrovice. Na realizaci projektu se podařilo získat významné finanční prostředky z Evropské unie. Rekonstrukce objektu kulturní historické památky – bývalého hospodářského dvora z 16. století – začala v září 2008, stavba prošla kolaudací v lednu 2010, následovala tvorba expozic a v květnu 2010 proběhlo slavnostní otevření. Informacím o vzniku, tvorbě a unikátnosti Dobrovických muzeí bylo z velké části věnováno loňské číslo 5/6 časopisu Listy cukrovarnické a řepařské.

Výjimečnost muzeí spočívá také v tom, že objekt přímo sousedí s areálem moderního a zároveň nejstaršího činného cukrovaru ve střední Evropě, což umožňuje jedinečné spojení jak cukrovarnické historie se současností, tak teorie s praxí a potvrzení toho, že Dobrovice je právem považována za kolébku českého cukrovarnictví.

Lenka Suchomelová, Dobrovická muzea, o. p. s.